

**Til**

**Sannhets- og forsoningskommisjonen**

**Fra**

**Samisk kirkeråd, Den norske kirke**

## **Oppsummering av Samisk kirkeråds synspunkter om innhold i en forsoningsprosess og forslag på tiltak som kan fremme forsoning**

### **Innledning**

Samisk kirkeråd takker for muligheten til å delta på denne høringen. Samisk kirkeråd har som hovedoppgave å blant annet fremme, verne og samordne samisk kirkeliv. Samisk kirkeråds innspill må ses i lys av at vi ikke har tilgang til kommisjonens konklusjoner i sak.

### **Innhold i en forsoningsprosess**

Forsoning i denne sammenhengen innebærer at samer, kvener og skogfinner søker etter et avklart forhold til statlige myndigheter, og handlinger gjort i statens regi, som over lang tid har hatt negative innvirkninger på deres rettigheter, kulturer, samfunnsliv og språk. Hvis en forsoning skal komme i stand kreves det at sannheten kommer frem, og at tiltak som viser at staten virkelig mener å rette opp i den urett som har blitt påført urfolk og minoritetene blir gjennomført.

En vesentlig del av en forsoningsprosess dreier seg om hvordan majoritetssamfunnet kan bidra til forsoning. Fornorskningsprosessen har ført med seg strukturelle skjevheter som har forplantet seg over flere generasjoner, og slik bidratt til systemiske ulikheter. Det er på tide å ta samiske rettigheter og kultur på alvor, hvor samiske språk, kultur og tradisjonelle levemåter ikke forblir i en evig utenforposisjon.

Vi ønsker å rette oppmerksomhet på en dagsaktuell sak, nemlig den etterhvert velkjente Fosen-saken og den aksjon som har pågått. Den er i kjernen av temaet sannhet og forsoning. Fra et diakonalt ståsted reagerer Samisk kirkeråd med stor uro på at regjeringen enda ikke har tatt høyesterettsdommen til etterfølgelse. Vi vil uttrykke vår støtte til ungdommene som på vegne av samene på Fosen kjemper for å verne om urfolksrettigheter. Regjeringens håndtering av saken har flere alvorlige konsekvenser. Regjeringens håndtering skaper en uholdbar stor psykisk belastning, ikke bare for samene på Fosen, men også for andre samer som kjemper for sine rettigheter. Vi ser at presset på tradisjonelle samiske områder er veldig stor, spesielt i den grønne omstillingens navn. Regjeringens håndtering av saken skaper også en tillitskrise mellom det samiske samfunn og staten. Kan det samiske folk ha tillit til rettsstatens prinsipper? Å hele tiden måtte forsvare sin kultur påvirker individets selvfølelse og mentale helse i negativ retning.

Samisk kirkeråd foreslår følgende tiltak:

- Det er nærliggende å tro at kirkens og andre trossamfunns roller i fornorskingsprosessen er omhandlet i rapporten, men det er viktig at rollene blir tilstrekkelig utredet og belyst, enten i rapporten eller gjennom en egen utredning.
- Det må opprettes arenaer for dialog mellom samer og majoritetssamfunnet.
- Fra et diakonalt perspektiv er det viktig for mennesker å kunne bruke sitt eget språk i situasjoner der man er sårbar. Derfor må de samiske språkenes stilling styrkes gjennom kompetanseheving.
- Det er viktig å iverksette strukturelle endringer i samfunnet slik at samers rettigheter blir tilstrekkelig ivaretatt i alle samfunnssektorer. Det må iverksettes utredninger som undersøker om lovverk har bidratt til marginalisering og diskriminering av samer.
- Det er viktig at kunnskapen om samisk historie og kultur og samiske rettigheter i samfunnet styrkes, med mål om å blant annet redusere konflikter i samfunnet og fremme samers rettssikkerhet.

Samisk kirkeråd forventer at kommisjonens rapport blir fulgt opp av ansvarlige myndigheter og at det bevilges nødvendige ressurser til arbeidet med gjenoppretting etter fornorskingspolitikken. Det forutsettes at ressurser også kommer samiske institusjoner til gode.